

گروه آموزشی پژوهش هنر

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته پژوهش هنر

عنوان: پژوهشی در سفالینه های زیر لعابی دوره اسلامی ایران
استاد راهنما: دکتر عباس اکبری
دانشجو: عالیبه نجفی
بهمن ۹۲
واژه های کلیدی: سفال ایران، دوره اسلامی، نقاشی زیر لعابی، لعاب شفاف، فرم، نقش، رنگ
چکیده:

این تحقیق بر آن است تا به بررسی سفالینه های زیر لعابی دوره های اسلامی ایران بپردازد. از این رو ابتدا به بررسی کهنترین سفالینه های زیر لعابی که مربوط به سده سوم هجری است پرداخته شده و سپس شهرهایی که سفال زیر لعابی در آنها مشاهده شده و به نوعی مراکز تولید سفال زیر لعابی بوده اند مورد مطالعه و سرانجام سفال زیر لعابی را از منظر ریخت شناسی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. بدین معنی که چه فرم هایی رواج داشته و چه نقوشی بیشتر روی این سفالینه ها اجرا شده و از چه رنگهایی برای تزئین سفالینه های زیر لعابی بیشتر استفاده شده است. این مطالعه نشان داد که از بررسی ۱۴۴ نمونه بشقاب، کاسه، تنگ، صراحی، ابریق، قدح، قلیان، کاشی و... بیشترین فرم سفالینه های زیر لعابی مربوط به بشقاب ها و کمترین آن به کاشی ها اختصاص دارد. همچنین بررسی ۱۴۴ نمونه نقش شامل خوشنویسی، انسانی، گیاهی، حیوانی، هندسی، نشان می دهد که استفاده از نقوش هندسی رواج بیشتری داشته و از نقوش حیوانی کمتر استفاده شده است. از بررسی ۱۴۴ نمونه رنگ، شامل آبی، آبی و سیاه، آبی و سفید، سیاه، قهوه ای و چند رنگ، این گونه استنباط می شود که سفال های زیر لعابی معروف به چند رنگ، که از رنگ های سیاه، آبی، قرمز، سبز، قهوه ای، زرد، صورتی و ... تشکیل شده اند، بیشترین رنگ آمیزی تزئینات را به خود اختصاص داده اند و رنگ سفالینه های آبی سفید رواج کمتری داشته است. در انتهای پژوهش، دلایل انتخاب رایج ترین فرم ها، نقوش و لعاب های رنگی مورد بررسی قرار گرفته است.